

ЧОГААДЫКЧЫ ЧОРУК, БЕДИК ИДЕПКЕЙ-БИЛЕ

ЧОРУКА: актив хуралын кижикчилери.

(Төңүзү. Эгези 1-ги арманда).

даягылаш, херэжениер төвүлдерин Совет Тыванын 40 чылыгы уткуштур улам бедик инициативалык, чогаадыкчы өзү-биле ажалдаар дээринге бүзүрелди актив хуралынга илеткелчи илергейлээ.

СЭКП ТК-ның кежигүнүгө кандидат, СЭКП обкомунун бирги секретары Г. Ч. Ширин актив хуралын түнөө, чүве чутаалаан. Республиканын ажалды чоннары чутула болушкун — Совет Тыванын 40 чылын удаас уткуур болгаш экономикага, культура тургузушкунга, амыдыралдын социалисттик херэжениер тургузарына чедип алган улуг чедикшиинерин партияга болгаш казакка илеткээр, бистиң хей националдыг Төрөөн туртувуска, хамыктын мурунуга улуг орус улуска четтиргенин илергейлээр дээрзин ол демдеглээ.

Херэжениер төвүлдеринин ажалды үнелелди аң турар. Олар моон-лаа сонгууш үе-биле деңге басып, амыдыралчы чутула айтырыгларын шың шиттирелдеп, идепкейин улам көдүрөр ужурут. Херэжениерин

медерелин, амыдыралын культуразын бедикер дээр ажалды шынар талазы-биле чаа бедик деңгелге шиттирлээр. Идей-политиктиг кижизидилге ажалын кичээлгеини төвүгө тургузар.

Республикада малчынарның дыка хейү өскерде чурттап турар. Амыдыралын культуразын бедикер дээр хей талазы ажалды чорудуп тура, ылангыя өскерия агартыр, чараштыр дернир талазы-биле ажалды чер-черге чорудар. Танды, Улуг-Хем районнарда бо талазы-биле чамдык ажалды чорудуп турарын ол чутаалааш, өске-даа районнарда бо ажалды организастарынын чутулазын демдеглээ.

Херэжениеринин политиктиг медерелин болгаш культурут дениелди бедикер дээр республикада хей чүдүлдер кылдынып турар. Чаа чаччыларны негтередир, аныктарын бедик идеяниң өзүгө кижизидер, школа реформазын боттандырар, не чаштың кадым камгалаар талазы-биле ажалды чогуур деңгелге тургузар херэжениер төвүлдеринин чутула соругазы бо-луп турар.

В. МААДЫР.

Кызыл хоорайнын харылаа бедиринде оператор А. Н. Борисованы танывас кижик ховар. Бодунуң куш-ажалын хей чылдар дургузууда харылаа бедиринге бараалгандып келген, Келир чылын ол пенсияже үнер. Ооң анаа ажал стажы 37 чыл четкен.

Александра Николаевна эш-өөрүңге, анаа келген кижилерге эптиг-ээлдек. Ажалга чаччытырып, өөртеккен аныктарынын са-

нын айтырарга ол шала бергедей бээр. Ооң ындыг харызын черс четтүт.

Оператор А. Н. Борисова Ленинни юбилей медалы-биле таяннаткан. «Он бирги беш чылдын олимпиады» деп херек демде-биле ооң кызымак ажалы демдег-лестилген.

ЧУРУКА: оператор А. Н. Борисова.

М. САНДУГУНУН ФОТОУ.

ТАРАА БОЛГАШ КАҢ

СК-10 «Таганрожен» деп роторлут чаа комбайнын завод шенелдерин амгы үеде Сонгу Кавказтын машина хынаар станциянын дуржулга ажал-агынын шөлдеринде кылп турар. Дуржулга ажал-агынын кол агроному Сергей Ковалев, Таганрогтун Конструктор бюрозунун кол конструктору Юрий Ярмашев болгаш шенекчи-чолалчы Николай Галицкий оларнын (солагай таладан он талазынча) чаа машина-нын аргаларын, шынарын чутаалажып көрүп турар.

Таганрогтун металлургия заводу — адырын муракчы бүдүрүлгелеринин бирээ. Чүге бо чымыл бешин ол коллектив пландан ажыр 2400 тонна прокаты, 4240 тонна хоо-лаарны, 1700 тонна каны бүдүргөн.

Онаа даалгаларны күсүлдеринге — «Дон» деп чаа комбайн-нары бүдүрүлгө чутула тускай продукцияны белеткээринге ол бүдүрүлгө чериниң канын ажы-лап турар. Тараанын болгаш канын када ажыдажылаш, Кадыр болгаш Масканын эвелели улам-на быжыгып турар.

Таганрогтун металлургия заводунун ийги мартен цегинин кан эвлекчилери кыска чарс үезинде. Соок сүт ажал, чынарта кажангызындан-лаа өргөжөк чутула болган (адаан-ла чурукта).

Б. КАВАШКИННИН, Е. НЕДЕРИНИН ФОТОУ.

СЭТА-НЫН ФОТОХРОНИКАЗЫ.

ИДЕПКЕЙЛИГ

Арыг-Бажы сүт-бараан ферма-нын аныктары чурттуң Аш-чем программанын бот-тандырынга үзүн кириш-тирп турар.

Анык саанчыларын ара-зында социалисттик чарышка эжишкилер Татьяна Монгул, Татьяна Маадыр-оол тилек-чилер болган.

Шалычы кыстарын кайы-зы-даа боттарында быжы-латтынганын саар 19 баш инектеринден 157 килограмм чедир сүттү хүнде-ле саап бүдүрүп турар. Инек бүрү-зүңге онааштыр ортума-ла сагган сүт — 9—10 кило-грамм.

Анык ишчилер мал чеме-риниң белеткелинде идепкей-лиг кижип турарлар.

Т. НУРСАТ.

Улуг-Хем район.

ХООЧУННУН ӨӨРҮШКҮЗҮ

Ада-чурттуң Улуг дайынын кижикчи Н. А. Астратковтун чурттап турар бажынын эжинде беш адырыг сылдыс көстүп келген. Ол дээр, Николай Иванович дайын кижикчилеринин бирээ деп демдек-тир. Нарва хоорайнын №1 школынын Александр Матросов аттыг дружиназынын пионерлери шөкө оу алган.

Бажылаткан черлери хар-назы улгатканы-биле бо-ла аарый бээр апарган. Чамдыкта библиотека, магазин чедери, чаа солунар-даа садып алмыр берге апар, мынчанга пионерлерин дузанынга фронтчунуң өөрүшкүзү.

Николай Иванович уругларын сагыш салымчынынга өөрүп четтиргенин илереди, бодунуң фронттуң альбому шко-ла музейинге белеске берген. Ында чураттаран Николай Иванович-биле дайыннын орун эркен солдаттарын толара-дырынга дузалаан. Ылангыя оон чурат чураттары улуг үн-ел болган. Н. Астратков дайыннын берге кылдырып улуг үн-ел болган. Карандажын салбайн, фронт амыдыралын, дайынчыларын өвүр-хейрин, бойдуз, фашистерин үргөзгөн хоорай, суурларын чурт чорат. Ол мыкш тайбын ажалы-шты, амыдыралды, төрөө черинин чараш бойдузун, эрте-буруну Нарванын төвү тураскалдарын көргүскөн чээрби ажит чуруктарын ол школага белес кылдыр берген.

Е. КАПОВ.

СЭТА-НЫН КОРР.

ЧЕДИШКИННЕР ТУРЗА-ДАА...

Кызыл районда «Шамбалыг» совхозтун ажал-ишчилери Совет Тыванын 40 чыл оюн төлөп ажал-иш-биле уткуур дээр, он бирги беш чылдык дерткү чымын кижип тура, бедиктен социалисттик хүлээ-терин боттарынга алган.

Планын оннаалдарын дол-дур болгаш ажыр күсүлдер дээр чарашты дээштинг орга-низаста келгеннин ажи-анда мал ажалынин про-дуктуларын күнүгө бирги чартык чылда саар планын мынчаар боттандырган. Мал-чынарын, саанчыларын шуудур ажал-ишчинин ачи-зында күнүгө сүт саар план 109,4, ээтти — 174, дүктү — 135,7 хуу күсүл-тинген.

Мал ажалынин продукту-ларын бүдүрер болгаш олу күнүгө саар талазы-биле планын даалгавысты күсүл-деринге саанчылар Ичин Он-дар, Кокор Санаа, Шагармаа Монгуш болгаш өскерлерин-даа киргеп улуг-хуузу улуг. Саанчылар ортузунга хей сүттү саап алыр дээр кал-барган социалисттик чарышка инек бүрүзүндө 827 кило-грамм сүттү саап алган Ичин Ондар чараштын тилекчил.

Совхозтун механизаторлары чаксы хову ажалдарын кыс-ка хуузада бедик агротехни-ка дениелге чорутканын демдегелезе чогуур. Механиза-торлар Соон-оол Монгуш, Эрес-оол Сарылар, Сергей Ооржак, Девлет-оол Ондар, Ухай-оол Монгуш болгаш өс-келер-даа бирги чартык чылда социалисттик чараштын мурак-чылары болган. Бирги чартык чылдык планын оннаала-рын боттандырынга чолла-мылар Мере-Хүрөс Хунай-оол,

Кызыл-оол Монгуш, Седен Донгак, Эрес-оол Монгуш тө-лөп ажал-иш-биле уткуур ки-риген.

Совхозтун экономиказын улам быжыгалаар-биле ажал-дын депшиелгил аргаларын ажаллап турар апарган. Бо чылдын эгезинден эгелел кол-дештиг керээ өзүгө ажал-даар бир бригаданы, бир эвенону тургускан. Депшиле-лиг аргаже шилчез бригады-ны Д. С. Шүүне, механикас-таттынган эвенону Д. Ш. Ту-лүш удуруп турар.

Бистиң ажалымыста чамдык чедип алдыг чедишкын, нер-биле чергелештир чедир кылдымал турар ажалдар хей. Малдан чаш төл алыр талазы-биле планын совхоз күсүлүзүн 54 дурган, 100 баш инектен 50 баша кам-галап алдыганын совхозтун мал ажалынин талазы-биле тус-кай эртемчилеринин, совхоз дирекциязынын болгаш проф-езилел комитетинин четпес ажалын херешел турар.

Совет Тыванын 40 чылдан ажал болгаш социалисттик хүлээлгелеринин амы-грамм сүттү саап алган Ичин Ондар чараштын тилекчил.

Совхозтун механизаторлары чаксы хову ажалдарын кыс-ка хуузада бедик агротехни-ка дениелге чорутканын демдегелезе чогуур. Механиза-торлар Соон-оол Монгуш, Эрес-оол Сарылар, Сергей Ооржак, Девлет-оол Ондар, Ухай-оол Монгуш болгаш өс-келер-даа бирги чартык чылда социалисттик чараштын мурак-чылары болган. Бирги чартык чылдык планын оннаала-рын боттандырынга чолла-мылар Мере-Хүрөс Хунай-оол,

К. ХЕРТЕК.

ТИЛЕКЧИ БОЛГАН

Улуг-Хемде «Күш-ажы-лап хосту» совхозтун ажал-ишчилери Совет Тыванын 40 чылдан куш-ажымы белеткериң ужу-ражыр дээр чараштын тутун бедик туруп турар.

Ажал-агы чартык чыл-да күнүгө сүт саарынын планын 101,1, ээтти 104,5, дүктү 116,7 хуу күсүлден, ажал-агылар аразында социалисттик чарышка тилекчи болган. СЭКП райкомунун, улус депутаттарын район Со-ветинин күсүккени комите-тинин, көдээ ажал-агы ажалдыкчыларын проф-езилел райкомунун болгаш ВЛКСМ райкомунун шилчир кымыл тутун совхозтун ажал-ишчилери-ге тымыскан.

Саанчылар Ольга Са-наажык, Александра Лоо, Хеймерек Чаш-оол, хойжу-лардан 100 хуу анааш-тыр 100 хуурагын алган Мекпер-оол Донгак, 100 өшкүден 102 аянын алган Василий Васильевич Доржу оларга коллектив чоргаар-ларын.

К. ХЕРТЕК.

101 ХУУ

«Шагонтаржстрой» трес-те Тыва АССР-нин ажал-агы туудуужуу И. М. Кар-постун удурутканы мон-тажниктер бригадасы Совет Тыванын 40 чылдан уткуштур социалисттик чарышта идепкейлиг кижип, юбилейг чылдын бирги чартында тууду-монтаж ажалдарын планын 101 хуу күсүлден, туудуужуу алаа улам сорук кирип, чыл төңү-зүңге чедир амда 790 муң рублдан ажалдарын күсүлдерин хүлээгеш, кызымак ажалдап турар-лар. Туудуужууларын ба-йралы — удаас болур.

Туудуужуун хүнүгө ту-раскаадып тууду объекти-лерин туудуарын болгаш ажалгаа кижиринин та-лазы-биле бо чылдын июль 12-ден август 12-ге чедир шапкын айын районда чарлаан.

Бистиң көрр.

УЕНИ МУРНААН

Шагаан-Аргынын авто-транспорт бүдүрүлгезинин коллектив «Совет Тыва-нын 40 чылдан — шалычы 40 идел» девизтиң чарышта идепкейлиг кижип турар. Бүдүрүлгенин муракчылары чартык чылдын планын оннаалазын ху-саадап эрте күсүлден, үс-ни мурнал турар.

«КамАЗ» автомобильди чолалчы Владимир Ка-пешов бо хүнүгө чедир план өзүгө 280774 тонна-километрин ажал-дап кылды турган, 332862-ни күсүлден, улус ажал-агынын 970 тонна ызы-бүрү чүктүктерин сөөктөн.

Республиканын юбилей чокчулаан тууду автобу-дурүлгө муракчылар-нын саны нежежиг турар. Бистиң көрр.

ИЕНИН ЧОРГААРАЛЫ КАЙЫЛ?

Совет херэжени, не херэ-жени. Бистиң чуртууста олар хүдүткелдиг. Ол — ажал-и-ш-чи кижик, бодунуң төдүнүң аас-кеженин чалакчы, бу-жанын иези, өг-бүлениң өөрү-күзүнү туудуучу. Ычангаш уруглары, оолдары анаа кезээ мөңгөде үнелен четпес өрөк. Оларнын дугайында хей-хей номнарын бижээ, ырларын болгаш шүдүлелдерин ислер-ге тураскааткан.

Херэжени ажал-ишчи, не херэжени, уруглар болгаш өг-бүлө дугайында сагыш са-лымчыны — бистиң социали-сттик инитилендирин хойлузу болу берген. Не кижик божуур мурунда, божави сонда үзүн хуузаалыг, төлөсирлиг шөлөдериң ап, хей уруглут база бот-нелерге күрүне дуза-ламчызын көргүзүп турар. Оларнын ачы-буяны бо хире үнелелдиг.

Херэжениеринин ажалды, чурттарынын бай-даларын экижер дээр бот-тандырып турар хемелер хей талазы. Чуртталга бажыла-рын, ясли-садтарын, ка-дык камгалаа албан черлери-нин четкилер калбарган. Ча-лым салгалы өөредип, кижик-видеринге, оларны амыдырал-га болгаш куш-ажылга белет-кериңге инти билг болгаш профессионал школа реформа-зынын боттанын эгезиниң улуг учур-дузалыг.

Не болурун бисте эне-не бедик патриоттук, эрес-чаады-лыг чорукка дениел. Маадыр не деп бедик атты тымыл ту-

рар. Шынап-ла, не херэжени-нин ажал-ады, ачы-буяны ол хире улут болгаш бедик ха-рымсаалагылдыр.

Бо хире чагай үеде ол бу-жанын, ыдыктыг атты үнеле-вейи, хейиң мурунуга боду-нуң төлөп чок, чылды калган чоруун көргүзүп, инитиленди «чашпаны» болуп чоруур ий-чангыс херэжениер дугайында килениң чагаалар реле-цияга база келгилээр-дир. Ону номчуп орага, кижиниң ба-ры ажал, сагышка хей-ле чүдүлдер киргилээр. Ол чага-аларын «адырларын» мааза адап, индылларын канчаар көрүп турарымысты илерей-леп көрөлүңер.

Чөөн-Хемчикте Чыраа-Бажы суур чурттуг Райса Сарылар-нын дугайында хөөңге дээп-тер чагаа оларын аразында бар. Чаа үжөн хар ажал чо-руур ол анык кижик төрөде-ринин аразында өзүп, сес-келесте дооскан. Бистиң чур-тууста анык өскөңге, херэ-жениерге берген эргелерин ажаллаш, оон ыңай өөренип, тускай мергежила шилп ал-гаш, ажалдап-даа болур, аас-кежикте орук ажал турган-дыр. А Райса Коопона бу-рунгаар туруштук бажыны кылбайн. Харын хоорай, суур-лар кезип, ажитыг ажал кылбайн тоң, туткүштанын, төлөп чок чорукче чутуп бар чыккан.

Ол өйде болуп өөрүшкү, аас-кежик оон мурунуга чей-лиг берген. Бай-Тайга чурттуг

аык оол Э-биле чуртталга-нын тууа бергенер. Ийи уруг-лут-даа апарган. Төрөде-ринин, анык өг-бүлениң өөрү-шкү-манай кайы хире туржук.

Ынчалза-даа өг-бүлениң ажит, ымычкын, не кижини ачы-буянын уругларынга көр-гүзүп туржук, аванын хары-салга-хүлээлгезин ол утуу каалкан. Өөрүшкү узак аты-тың мань деп, үр-даа болбаан. Буянын сесткилин оскунган «аза» туман аразыне эштип чоруткан. Хая-даа көрүмзөн. Шынап-ла бо кижиниң чор-гаарлы кайы?

Оон соонда ийи-үш чыл шуужуп эркен. Райса Кооп-она боду ышкан арагачы бир-де кижик-биле тенип торуп турган. Ша-ла-ла ийи Чала-нага шеригден келген анык оол Ф-биле тайыктып, акы-сө-зүн берип, халашкан солла-тын арыг чүрөөн калды-бир-де арга-биле тууа берип-тир. Анык оол чаа душтун муру-нуга өг-бүленин калган уа-чумал деп кайы билген деп. Куду-дойну эрттирген-даа. Чыл эркен — ук өг-бүлө бир оол, ийи-үш чыл эркенде — кыс уруг төртүтүнгенер. Ынчалза-даа чүте-ле ийик Рай-санын «хоочузу» киргеш, ойт баштаан өшкү деп ийи өг-бүлениң база доктаанайн ба-рып-тыр. Бир-де калган улуп чоруп-чоруп ийи өг-бүленин-ге муң-не чедип келген. «Ам-на эки чурттаа, уруг-дарымын азыраар мен» деп сөзүн

бек иргин. 1978 чылда Ира-Өвүрге Владимир Монгуш деп хып дээр анык оол-биле өг-бүлө туткан. Эжи оол шериг-ке чоруй баарга арыг сестки-лик кыс оон ийи чыл маанан. Өг-бүлөгө ийи уруг төртүт-түп, аас-кежик кымыгаар, чок турган.

Ынчалза-даа Иранин ча-гаазында мындыг оодурутлар бар: «Бичинистен калы ойнап өскөн эжим Дүс Хуурак-оол-ду өм ээин Владимир Мон-гуш-биле таныштырып каан кижик мен. Амыдырал-чурттал-гавысты Дүс үе кире бээр деп дүжөвейи-даа чоразым шынныг».

Иранин ашаа Владимир Хандагайтыда тууду-септеге участогунга экономист тур-гаш, Кызылде командирова-лаш, он ийи хонгыш келген. Ол келирде Дүсүн элзепти алган болган. Эжи келирге Ира аажок өөрзөн. Ынчалза-даа оон ажалынин чиктин кончук апарган болган. Воло-да турган:

— Дүс-биле чурттаар ки-жи мен-дээр.

— Володагы ынак мен. Ийе, чурттаар дээр бис! — деп, ажит өскерин, ас хуузе чанын дег сөгөлпө дүжүргенер-даа.

Дорамчаткан не Ира бо-дун быжыг туттунуп, чүте-дан атып алгаш, эргенинде ийи уругун эдерткеш, чанып чорупкан.

Дүс боду база-ла уруг-да-рыгылг не хирезинде доң

барлыын көргүзүп, өг-бүлө-нин чуртталганын үе кирген. Владимир биле Дүс чүте бир ай чурттааш, чес-холазы көстүп, чарыгалан. Дүс оон Тес-Хемини О. Шынага бар-гаш база «хоочузу» кирип, бир кижинин чүрөөн тууду, өг-бүлө болу берген сурагыл. Кандыг мөзүлүг кижик дээрл ону? Дүсүнүн ары-нүгүр ка-йыл? Шах ындыг амыдыралда рас-кежик бар бе?

Устунде адаанымыс Райса Сарылар, Евдоким Хуурак-оол оларын сойгалап тура, оларнын дузагана алзыпкан эр кижилерин «эр-хейлер» ди-вейи-дир бис. Владимир Мон-гуштун ары-нүгүр, ат-алдары кайыл? Чангыс хүнүң чурт-талганын бодар кижилер чо-гум-на ол ышканы!

Черле ычаш, бистиң ара-зыста ары-нүгүр болаас, улуг-биче кижилерин хүнү-леп билбес, ыт чок херэжени кижилерин ам-даа бери ха-рааданчыг.

Коллективияле улуг, биче кижилерин хөмө таварып чоруур, хүндүлел билбес эмин эрттир турары тургузары — үениң негелде-дир.

Кижизитпэи херэжени кижилерин бирээңге Кызылдын хлеб заводунун ажалынин Варвара Чоодуну хамаарыш-тырып болур. Черле ычаш, чамдык херэжениерин ийи-тинде «ш-өөрү» дора бодалар, оон эртекке арага-дарже хандыкшынар, чалчыттар, кедерезе улуска хол дээр, хойлу-дурмуңуң негелдесин билбес кижилер таварышкы-лаары чажыт эвес. Өске-даа ындыг фактыларын илереткен чагаалар редакцияга келген.

Устунде ады үңгө херэ-жениер кайы-бир хоорай, кө-дээ Советтин девискээринде чурттап турары билдингир. А мында херэжениер чөвүлелде-ри, хей-инини организаста-лары оларын ынды төлөп чок чоруун канчаар көрүп, чогуур хемелерин аң турган ирги бе? Бо дугайы чагааларын авторлары бижизилген, хара-аданчыг. Бир эвес хемчег ала-байн келген болза, индылар-ын чүте бажын эттердирп ту-рарыл? Айтырыгы шыгыл тургузары — үениң негелде-дир.

РЕДАКЦИЈАДАН: Херэжени кижик, не кижик инити-леддин мурунуга бедик мөзү-шындралары болур хүлээлгенин күсүлдер ужурут. Бистиң хей-хей херэ-жениеринин анаа төлөптин көргүзүп келгенер болгай. Бөгүн бо материалды парламышаан, херэжени кижик-нин, не херэженини ары-нүгүрүн, бедик хүлээлгези-нин, чоргааралын, амыдыралчы идепкейлиг тургу-жун дугайында айтырылган көдүрүп, анаа хамаарыш-тыр боталдарын илергейлээринче номчуңуу чаады.

Чоокта чаа республика наймысаламын болуп эртен улус-чу чогаалдык фестивалына Тес-Хем районунун бол-тывын-гыр уран чүүл коллективин солун программалык концертин бараалгаткан, бирги черин алган болгай. Ол коллективтин кежигуеринде кымырны чок дээр: башкылар, эмчилер, сохоттар амыччылары, механизаторлар, чолаачылар, шко-лачылар...

Районун малчыларына, хову-шөлдөргө ажил-ипчилерине көдө артистер оюн-тоглаанын бараалгады, кайы-даа суурларга, хойжу коданнарга аалдап чедэ бээрлер.

Уран таланттын чоңга хей чыгарды бараалгады чорур-ларын бирөөн — Кирин Монгуш. Оон сыгыт куусалде-рин дыналаан кижжи районда чок дзе частырык болбас. Чолаачы сыгытчыны куусалдедери көрүкчүлери ажил-ипче улам хей-аэт киярер.

ЧУРУКТА: К. Монгуш сыгырттып тур.

М. КАЛЧАННЫН ФОТОЗ.

Школа пазын четпөөн-нин албан черлеринин ажил-чорудугуна сайырангай-жыдар, оларга таарымчалыг бүтү байлаады тургузар. он бирги беш чыдады дөрткү чылынын пазын оонадалар-ын чедикшиинин кууседир база Совет Тыванын 40 чыл оин төлөптүг күш-ажыл-биле уткуур дээр районун асли-деринин, уругдар салтарынын аразына социалисттик чарыш-ты Кызыл районун улус өө-редилге килдин чыл агезин-де-ле чарлаан. Чарыштын со-руламы — СЭКП-нин XXVI съездинин болгаш СЭКП ТБ-нин «Идеолотуг, полити-ка-кижизилдиги ажилды улам инай акижидеринин ду-гайдында» доктаалынын не-геделерине дүүштүр школа пазын четпөөн-нин албан чер-леринин кижизилдигин сайыралы дээр районун улус өөредилге килдинин, пазы четпөөн-нин албан чер-леринин коллективтеринин, профивелде комитеттеринин болгаш шөфтер турары ор-ганизацияларынын, бүдүрү-

“ХҮНЧҮГЕШТИН”, ЭЭЛЕРИ

гелеринин иденкейин, кичөө-гейин улам күштелдери, чаштарга чогуур кижизилдигени бөөри.

Шамбалыг суурда «Хүнчү-геш» уруглар салынын турар бажыны долгандыр кылган кажаа-херим-биле, херим иш-тинде манза-биле уругларга таарыштыр туудуп кылган «тууду-сууру»-биле кайы ырактан оонаалынын көстүр. Оон ээлери хей — шунту чед-ден ажы кижжи: алдан хиресн сакитин кижизиттириччи чаштары, он ажы кижизин-дикчи башкылар, навалар, поварлар, ажилчылар.

Ийн бөлүктүн бирөөнине дөрт харлыг уруглар, өске-инде 5—6 харлыглар бар. Олар шунту совет ажил-чыннарынын, специалистер-нин ажы-толү. Хүлөр ышакш чараш хурек арынырында хе-

рел чайлаан чаштар кежээки-чем мурунда агаараащкын-дан кээ, арыланын, ашта-нып турда, оларын башкы-лары-биле ужуражып, сакит-тин ажил-амыдыралы-биле танышкан бис.

Бичи уруглар өңүр түв-ге, өөрүшкүлүг сөскө залчок-ынак, Сакитин бөлүктөргө үскени ийн өрөөдүн дерил-де-шимелдиз, чүрүк каас-талганын таарыштырып кыл-ганы сагынгыр. Ханаларга уругларга тоолдардан өңүр-чүрүктүн чурал. Чижээ, «Кызыл бөрүчүгеш», «Адыг-биле Машенька» дээр ышакш тоолдардан база «Баарган биле дилги» деп басыдан болгаш тыва тоолдардан чурал чү-рүктөр чараш. Бөлүк бүрү-зүндө «Бойдус булуну», өө-редилге-методиктин план, ала-иселерге булун бар. Тараан четектер соңгалар баарында,

ханааларда, шафтар кырында долу. Оларны улуг бөлүктүн уруглары боттары ажаап өстү-рүп турар.

«Хүнчүгеш» район төвү Каа-Хем суурда «Малышок» уруглар сады-биле социали-сттик чарыштыг, ол ышакш кожаа «Тинелге» советтаа «Солнышко» уруглар сады-биле дуржулга солчун, ары-жып турар.

«Хүнчүгештин» ээлериңе хоочуннар, аныктарын дагыныкчылары база бар. Ниялар Хава Давазеена Ча-вичак биле Серин Ымыка-евна бөржак олар чүгө ас-ли, сакит ажилында чөрби-ажыг чыл ажилдап келгенер. Олар коллективте эң хүндүт-кедиг кижилер. Повар Зи-наида Шыраповна Шүтү-чүгеш уругларга адалынтыг-кем белектеринге дуржулганы улуг. Оларнын ак сеткилдиг ажилынын дугайын коллек-

тивте өрткелөөн бүдүрүлге хурадарынын протокол деп-теринден номчуп боор: «Чаа Чыжаа уткуштүр сакитин муракчыларына байыр че-дирбишаан, ажилыжыңе, амырал — чурталгазынга акини күзөп тур бис. Дараа-зында ады киргенерин сакит коллективинин мурунун мактаар...» дээр инда беш кижинин ады кирген, олар-нын үжү бо үстүңдө хоочун-нар. База-да индыг байыр чедиринишкени болгаш ша-налды делегейин көрөжөн-нер хуру Март 8 таварыштыр дөрт кижиге тыныскаан. Оон бо үш атты база-да номчур бис.

Улут эвес күш-ажылчы бо коллектив совет бүдүрүлгө-нине үлүгүзүзүн кияришти-рип, иденкейлиг чөрү дээр мактадып, шаңалдып турар. Бо чылын олар 165 койну кыргыс оонадалыг тургаш, 278 койну кыргып, пазын

оонадалыг 135 хуу кылдыр ажып куусеткен. Кыргыдагы лиян Кара-Урт Монгуш, ки-жизилдиги башкылар Оксана Монгуш, Олча Монгуш олар тилекчилер болган. Кыргы-да кампаиязында советтаа күш-ажылчы коллективтер өртүзүңга чарлаан социали-сттик чарышка бо коллектив тилекчи болуп үнгөн. Ам оларын мурунда база бир ооналда бар: ниятинин ча-лында 10 тонна сипег келип белектер.

Школа пазы четпөөн уруг-лар албан черлеринин өртү-зүңга район көртүдөшкүнүн түнелин советтоотарга агуст-төңүзүндө, районга сентябрь 20-де түнүр. 1 черин алган-нар 100 рублдин өөредилге дериг-терекселдиге, 1 чере-нин диплому-биле шаңалдыр... «Хүнчүгештин» ээлери ол көртүдөгө иденкейлиг кириш-кеш, тилекчилер олурунга кирер дээр өөредилге-кижи-лиг болгаш хей-тинти ажилдарына кышмак белек-келип, иденкейлиг киралп ту-рар.

В. САТ.

ТААРЫМЧАЛЫГ

Республикада дыка хей районнар боттарынын деми-кээрине пионер лагерлерин ажилдып ап, анаа советтарын-нын ажил-ипчилеринин уруг-ларын даштандырып турар. Лагерге даштандып турар үе-зинде уруглар хей чаа солун чүүлдерин билеп ап, аразында найыралы быжыгарындаан ала-да, чоок-кавада турар совет-тоотар, фермаларга шөфтер, боттарынын дуузын көргү-зүп турар. Оон түнелинде оларын көдө ажил-агылар мергелдеринге сонуургалы өзүп орат.

Бистин Сүт-Хал район-бой-дус-чурмадыг черлеринин бирини. Ылангыя Сүт-Хал чогуунун бойдузун кижжи ма-гадап хамас. Ычанган анаа районун пионер лагерин тур-гузар болза, аажок таарым-чалыг. Ол демикээрде турар ажил-агылар база бар. Бо айтырым чогуур органныр чугаалажып, ол айтырым шиптирээр күзөңчи.

Ч. ОНДАР.

ЧЕКИСТЕРГЕ ТУРАСКААТКАН

Улут Октябрынын соци-алист революцияны тилкээ соонда, бистин чуртуктук на-ционал республикаларына Совет эрге-чачырга аар-берге, кадыг шыгымы демиселди байырлаанда бодыктыгы-нын тургустунгайын төөгү документалери чугаалап ту-рар. «Узбекфильм» киносту-диязынын чогаалып кылган «Чажыт сөс» — «Региналыг-отели» деп чаа кинода чогу-на ол дугайын тоожук көргү-зүп турар болгаш Туркестанга 1920 чылдарда болган индыг оза шыгымы демиселдерин болушкунарын бирөөнине көрөбаштырган.

Кинофильм оон сцена-рийин авторлары Михаил Мельников, Артур Макаров, тургускан режиссерлары Юл-дан Агамова, Зинаида Рой-ман олар ол үеде бооп турган революция төөгүлүгүг херек кырында материалдар тунде-зилеп, чогаалып кылган.

Кинода кол маалыр чекист Расау Хусалбеков (артист Мурад Райжабов) контрре-волюст чажыт бөлүктүгүг бу-релин чедип ап, миллион ак-

ша-хөрөңгилег Курбасов деп улут бай кижжи болуп алгаш, оларын аразында кончүс ча-жыды биле халелп турар. А херек кырында Хусалбеков аныяанда-ла революст ажилга иденкейлиг кияржып, хаан чакытты үеинде ол дээр Сибирьке шөлдүтүрүп чораш, интанган 1917 чыл-дын февралдык революст демиселге база катан иден-кейлиг кияржып эгелен, Кыш-ны ордуке шавар халдаш-аында-да кияржып. Октябрь революцияны тилкээ соонда чекист боуп берген.

Ол үеде контрреволюцияга уаур демиселдин хылыжып турган Бүгү Россиянын Оза комиссиязынын оза килдин Хусалбекова тергип чугула-даалганы берген, Москвадан чорудуп турарын, Туркестанга чорудуп турган контрреволю-стүг сүзүлгөн чыла шавары оон бидилгит ажилында улут-биле хамарынын дээр-дын кинону эгеленден көр-бис. Ол республикага контр-революст эргилден кылы-мын Туркестаннын шериг ор-ганизацияны деп адатты-

ган, мурундагы хаан чазак-тын кыргыс ак дээрбечн офи-церлеринин каттыкшыкыны белектен турарын, оларын тус-черин башмачилери болгаш Анган интервентлер дегип турары Оза комиссияга бидиле берген.

Туркестанга контрреволюст сүзүлгөн, эргилден уаурту-ру-биле хаан чакытты гене-ралы чораш ап дээрбечн Красовский (артист Леонид Кулагин) чурукчу Марков деп ат-биле чажырттып алгаш, бодуну холбаачыны аныктып, өлүрүктү Барановская (артист Светлана Коркошко-Оле) ка-ды төнтөн чорутарлар. Ола поезде чораш. Хусалбеков чоруту олар-биле таныжып «миллион акша-хөрөңгилег Курбасов дээр бай хөрөңги-тен кижжи мен» ычанган Со-вет эрге-чачырганы көр-даа-хенчүм чок, анаа уаур мен деп кажарлап чораш, олар-нын бүдүрелин ол чедип ап шыдаан.

Революциянын боштагы чылдарында чекистерин өт-күт уганын, озагай тын-гыр, эрес-диним, маалдыгы

чоруун кинода дес дараалаш-тыр көргүскен. Ылангыя че-кист Хусалбеков Ташкентте чедип кээрге ак генерал Кра-совский анаа холбаштыр ке-дегей шыгымы хамалдарын кылып, контрреволюст сүз-чүгө уаур чекистерин чору-дар демисели билеп аларын орадаладып турар.

Ыччалажок Хусалбековту болгаш Туркестанга Оза ко-миссиянын начальниги Про-ценковун, оон дузалакчыны Уразлаевтин мерген тыныгыр, сыгытыр, угатыр чору-биле оон болурубай бар. Ыч-чаларга Хусалбеков Туркестан-нын шериг организация дээр чажыт контрреволюст бөлүк-түн серемчилдин мегелеп шы-даап болгаш сүзүчүлери оон шуут-ла бодуштуг кижжас дээр кылдыр оларын бүзү-релин чедип алган. Ычанган ол дайымынын шуут-ла ижэңинче чажыды-биле бу-дүдү хөдөлбишаан бодуңу чекист өөрү-биле доктамаал харылаанын тудар аргалыг аарган.

Чекистер боттарынын му-рундагы Туркестаннын ше-

Кино

риг организацияны деп адат-тыган контрреволюст сүз-чүлгүн бүтү даал-дамдарын илереп, чыла шавар, оон кежигуеринин дайымын ба-ла оларын пазын, бо-чеп-сек шыгачан черин билеп алыр согулганы салганнар. Дайымылар дээрге база-ла оварымчалыг, кайы-хаман чок кижжигерге бүзүрөөс, се-зичиг килдери эң карым-дерин дүзү-биле ажалла-турган. Ыччалажок чекистер кымы чоңук. Кызыл шериг-лерин дуузын-биле боттары-нын озагай угатыр, эрес-диним чору-биле, болушкун, нарын кончү дүрген сайгарып көрүп, өлүмүң айымын ми-нуттарын өртүп тургаш, ак гвардияны офицерлерин сүз-чүлгүн илереп, оларын ха-ры утап чыла шап уаузка-нын кинону төңтүзүндө көр-бис.

С. САЛЧАК-ОУЛ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

ИЮЛЬ

ВТОРНИК

«Уе», 21.35—22.50 — «О тебө», Уран-чечен филм.

АВГУСТ

1. СРЕДА

БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе», 8.40 — Эрте-ни гимнастика, 8.55 — Шаан-дакы-даа болза, чоок мыр-ла, 9.40 — «Ан-чорукчу-лар клуу», 10.40 — «ТАСС уполномочен заявить», Оя се-риялыг уран-чечен телефилм-ини 2-ти сериясы, 11.50 — 11.55 — Телемедээлер, 14.35 — Телемедээлер, 14.35 — Документалдыг филмдер, 15.05 — М. Равель. Концерт, 15.25 — Г. Аббадзинин шү-дүктери, 16.00 — «Лично при-частен». Артилериянын гене-рал-майору, Кызыл Тук ор-деннин үш дакпыр элдикчи-зи А. Ф. Сергеевтин дайынчы орунуун дугайында, 16.45 — Бистин корреспондентилери-нин чугаалары, 17.15 — Бу-дүгө стадион, 17.45 — Хөг-лүг ноталар, 18.00 — Чаа до-кументалдыг филм, 18.30 — «Усулөөгө чай» деп док-ументалдыг филм, 18.45 — Бүгүн делегейде, 19.00 — Концерт, 19.50 — «ТАСС упол-номочен заявить», 3-кү серия, 21.00 — «Уе», 21.35 — Неа-лянын спорт, 22.05 — Ыра-дымы, аныктер, 23.35 — 23.55 — Бүгүн делегейде.

ИЙНИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — Эртеги гимнастика, 8.20 — Документалдыг филм-нер, 8.40 — «О тебө», Уран-чечен телефилм, 9.55 — Бу-ратиниун делегейи, 10.25 — Тележурнал, 10.55 — Мулт-филм, 11.15 — «Призвание», «Путь к морю», 11.45 — «При-родоведение» пошта, 12.15 — Уругларга филм, 13.20 — Немец дил, 13.50 — «Он адам болгаш оон-даа уаур назы-ды», 14.35 — Концерт, 15.00 — 15.05 — Телемедээлер, 18.00 — Телемедээлер, 18.20 — Ойнарактар теле-филм, 18.50 — Делегейде болушкуннар дугайында доңчула, 19.00 — «Азия ты-ву», 19.30 — Киножурнал, 19.40 — Телемедээлер, 19.50 — Чарлаалар.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчыгтыг уду-нар, чаштар», 20.15 — «Уе», 21.35 — «Патеро с небз», Уран-чечен филм, 23.05 — 00.45 — Футболга СССР че-мпонады, ЦСКА — «Динамо» (Тбилис).

2. ЧЕТВЕРГ

БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе», 8.40 — Эрте-ни гимнастика, 8.55 — Доку-менталдыг филмдер, 9.35 — Ко-нцерт, 10.05 — Мултфилм, 10.20 — «ТАСС уполномочен заявить», 3-кү сериясы, 11.30 — 11.35 — Телемедээлер, 14.35 — Телемедээлер, 14.35 — Документалдыг телефилм-нер, 15.25 — Шидираа шко-ла, 16.00 — Уругларга филм, 17.15 — Концерт, 17.45 — «Он алдыг болгаш оона-да улут», 18.30 — Автомо-бил, болгаш автосонуурга-чи, 18.45 — Бүгүн делегейде, 19.00 — Эрте болгаш амыды-рал, 19.30 — Концерт, 19.50 — «ТАСС уполномочен заявить», Уран-чечен телефилм, 4-кү сериясы, 21.00 — «Уе», 21.30 — Литературлуг дашылга, 22.10 — Аныктар-биле жу-ражылга, 22.45 — Бүгүн де-гейде, 23.00 — 00.45 — Футбол-га СССР чемпионды, «Дина-мо» (Минск) — «Спартак».

ИЙНИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — Эртеги гимнастика, 8.20 — Филм-концерт, 9.20 — «Патеро с небз», Уран-чечен филм, 10.20 — Документал-дыг телефилм, 10.45 — Кон-церт, 11.55 — Школачыларга даңкыдыла, 12.40 — Авам школы, 13.10 — Испан дил, 13.40 — Саратовтын телестудия-зынын программасы, 14.30 — «Город принца», Уран-чеч-ен филм, 15.45 — 15.50 — Телемедээлер, 18.00 — Телемедээлер, 18.20 — Мултфилм, 18.35 — «Азия тыву», 19.15 — Телеме-дээлер, 19.25 — Концерт, 19.55 — Чарлаалар.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчыгтыг уду-нар, чаштар», 20.15 — Кон-церт, 20.50 — Киножурнал, 21.00 — «Уе», 21.30 — 22.55 — «Междоулет», Уран-чечен теле-филм, (ГДР).

3. ПЯТНИЦА

БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе», 8.40 — Эрте-ни гимнастика, 8.55 — Пионер-лер концерти, 9.25 — Доку-менталдыг филмдер, 10.10 — Мултфилм, 10.30 — «ТАСС уполномочен заявить», Уран-чечен телефилм, 4-кү се-риясы, 11.35 — 11.40 — Теле-медээлер, 14.15 — Телемедээлер, 14.35 — Документалдыг филмдер, 15.25 — Орус чугаа, 16.00 — «Этот фантастический мир», 17.45 — Теледоңчула, 18.30 — Документалдыг филм, 18.45

— Бүгүн делегейде, 19.00

«Айтырлар» — шипиле-дер — шиптирлер, 19.50 — «ТАСС уполномочен заявить», Уран-чечен телефилм, 5-кү сериясы, 21.00 — «Уе», 21.35 — Филм-концерт, 22.45 — Бүгүн делегейде, 23.00 — 23.35 — Чаа документалдыг филм.

ИЙНИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — Эртеги гимнастика, 8.20 — Документалдыг филм-нер, 8.45 — «Междоулет», Уран-чечен филм, (ГДР), 10.05 — Боодала маргалак-чы, 10.35 — Концерт, 11.25 — Бир актерин театры, 12.40 — «Черная дыра» деп уран-чечен филм, (Мол кино), 13.55 — Англи дил, 14.25 — Филм-концерт, 14.55 — Г. Бак-нов, Чогаалдарыны арына-рында, 15.40 — 15.45 — Телемедээлер, 18.00 — Телемедээлер, 18.20 — Мултфилм, 18.30 — «Спорт», 19.00 — Теле-филм, 19.15 — «Азия төвү», 19.45 — Телемедээлер, 19.55 — Чарлаалар.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчыгтыг уду-нар, чаштар», 20.15 — «Денис Давыдов», 21.00 — «Уе», 21.35 — 22.55 — «Дети Дон Кихота», Уран-чечен филм.

4. СУББОТА

БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе», 8.40 — Эрте-ни гимнастика, 8.55 — Кон-церт, 9.25 — Хей эки бараан-нар дээр, 9.55 — «Спортло-тонун» 31-ги тиражы, 10.05 — «ТАСС уполномочен заявить», Уран-чечен телефилм, 5-кү сериясы, 11.10 — Чүңү ном-чурул, 11.55 — Билир сен бе, ин, 12.55 — Чаа доку-менталдыг филм, 13.25 — Теле-дуб, «Москвичка», 14.40 — Бүгүн делегейде, 14.55 — Теле-журнал, 15.25 — Чуркчула дугайында даңкыдыла, 15.55 — «Эш ири», 16.40 — Поли-тиктиг тайылбырлык В. П. Бекетовту беледиз, 17.10 — Мултфилм, 17.30 — «Дариг амытаннар амыралы», 18.30 — Чаа документалдыг филм, 19.25 — Филм-шын, 21.00 — «Уе», 21.35 — Концерт, 22.35 — Телемедээлер, 22.45 — 23.30 — Концерт.

ИЙНИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — Эртеги гимнастика, 8.15 — Кушчулук уругларга сумелер, 8.30 — Демир-орук, Уран-чечен телефилм, 2-ги сериясы, 17.55 — Филм-кон-церт, 18.45 — «Кино көрү-чүлүгүн элериңиз», 19.30 — Документалдыг телефилм, 20.00 — «Тамчыгтыг удунар, чаштар», 20.15 — Концерт, 21.00 — «Уе», 21.35 — 22.35 — «Спорт для двоих», Уран-чеч-ен телефилм, (ЧССР), 12.20 — «Ан-чорукчулар клу-

у», 13.20 — Ленинградтын телестудиязынын программасы, 15.00 — Мултфилмдер, 15.30 — Муруну-Урал демир-орукунун ажилдакчылары-биле ужуражышыл, 17.25 — «Бистин өңүктөрүнүн чаз чүүлдер», 17.50 — Филм-концерт, 18.45 — «Музыка ки-оску», 19.15 — «Кадмыш», 20.00 — «Тамчыгтыг удунар, чаштар», 20.15 — Делегейде болушкуннар дуга-йында доңчула, 20.30 — Боо-далага СССР чемпионды, 21.00 — «Уе», 21.35 — 00.00 — «Ищите женщину», Уран-чечен телефилм, 1-ти, 2-ги серия-лары.

5. ВОСКРЕСЕНИЕ

БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе», 8.40 Эртеги гимнастика, 8.55 — Концерт, 9.15 — Документалдыг филм-нер, 9.50 — «Будильник», 10.20 — «Совет Эмалегинде бараш бооп тур мен», 11.20 — «Ка-дыкшыл», 12.05 — «Эртеги пошта», 12.35 — «Көздүн шыгы», 13.35 — «Музыка ки-оску», 14.05 — Уругларга филм, 15.10 — «Ан-чорукчу-лар клуу», 16.10 — Мулт-филм, 16.30 — Бүгүн — Демир-орукунун хуру, 17.00 — «Күштүглер, кампагалар, хөглүглер», 18.00 — «Деле-гей панорама», 18.45 — Му-зыкалыг даңкыдыла, 19.35 — «Фигаро-дзес», Фигаро — там», Уран-чечен филм, (Ита-лия), 21.00 — «Уе», 21.35 — Филм-шын, 22.25 — Футболга СССР чемпионды, ЦСКА — «Аратар», 23.55 — 00.05 — Телемедээлер.

ИЙНИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — Эртеги гимнасти-ка, 8.15 — Концерт, 8.35 — Документалдыг филм, 9.00 — Орус чугаа, 9.30 — Концерт, 10.30 — Документалдыг теле-филм, 11.00 — Концерт, 11.30 — «Алар-Косе и все, все, все», Телегия, 12.40 — Документалдыг телефилм, 12.55 — «Человек на полу-стакане», Уран-чечен телефилм, 14.00 — Эрте-тайылбырлык филм, 14.15 — Концерт, 14.45 — Боодалага СССР чемпионды, 15.15 — Филм-концерт, 16.20 — Бистин кор-туну, 16.50 — «Музжестов», Уран-чечен телефилм, 2-ги сериясы, 17.55 — Филм-кон-церт, 18.45 — «Кино көрү-чүлүгүн элериңиз», 19.30 — Документалдыг телефилм, 20.00 — «Тамчыгтыг удунар, чаштар», 20.15 — Концерт, 21.00 — «Уе», 21.35 — 22.35 — «Спорт для двоих», Уран-чеч-ен телефилм, (ЧССР).

Редактор В. С. ШАРАВИН.

агаар

Бүгүн республикага бүргөп, азыр, чабас, Соңу-барын чүктөн чатгыс дүргөн секунда-ла 5—10 метр.

Дүңө 10—15 градус, хүндүс 23—28 градус.

Кызыл бүргөп, азыр, чабас, Соңу-барын чүктөн чатгыс дүргөн секунда-ла 5—10 метр.

Дүңө 10—12 градус, хүндүс 25—27 градус.

КИНО

ИЮЛЬ 31-ДЕ

«НАЙРАЛ»: «И жизнь и любовь», 9.30, 11.20, 13.10, 15.00, 16.50, 18.40 (узаткан) 21.00 шактарда.

«ПИОНЕР»: «Улына младшего сына», 9.30, 13.10, «Прерия», 11.20, 15.00, «Соблака Керней», 17.00, 18.50, 20.40 (узаткан) шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Рылар из княжества Говода

БАШТАЙГЫ СОВЕТ ОРДЕН

«Шериг айма-чорудула үе-анна оза мадырлыг болгаш эрес-дидим чорун ияргейлеп киргускен бугу хамаатыларын шылгалардын демдээ болдуруп шайнаары-биле... шылгалардын демдээ Кызыл Тук орденни доктадып тургузар.»

(Бүгү-эвилелдин Төв Күү-сексин Комитетинин декрети-ден.)

Алардың совет орден-иниң тытпал тургустууна калыпкан кий хун бар. Оон баштайгы — 1918 чылдың сентябрь 16, ол хун ону Россия Федерациялыгы тургускан. Удвалда ош кышкы, ады-даа азы эске байдал-даа индиг орденни эске совет республикаларга база тургускан.

Орденниң тытпалынын ийгин хуну — 1924 чылдың августу бээр. Ынчаа ССР-ниң БТК-ның Президиумун доктадып-биле бугу Совет Эвилелдинге чыгыс аай Кызыл Тук орденни доктадып тургускан.

Агы-агы чылдарда ол орден-иниң дүрүмү чаа түрү-дөр-биле неметтинген бол-гаш аламылаттынган. Ынча-жалок оок утка-шыгары эске-рейлек чок арткан. Кызыл Тук орден-биле дайынчы маа-дырлыг чорут-биле Төрөн чуртка болуш берилгенки, эрес-оруктуг күш-ажыла кы-зыгар чок чүткүлү күрүс-кен, бистин Төрөн чуртувун ту камгала күтүш бижит, аарыга шылгаларга са-лышкынны кинген кижилер шайнаар.

Атыг Бирги армиянык «Красный кавалерист» солу-нига мынчалар бижэи: «Ол орденни кым-на хөрөнгө ка-далал чоруп болду, ол кижин болза бодун долдурган айма-чын аныгын, тараачынар-нын болгаш интеллигентиянык арыг-чаагай, ийелгит, эң эки чүткүлүн чыгышаан, рево-люциянык баррикадаларында революстук демселде шут-ла эгеленден не киникип үг-ген Кызыл Туктуң эмблема-ны эдилеп чорутурун ол деп чүвени сактып чоруп ужу-рут.»

Ол орденниң эң бир дугаар

эдилекчин хамааты дайын-чы полководузу В. К. Блю-хер болган. Василий Кон-стантинович Блюхерни Кызыл Тук орден-биле шагнаар дуга-сында ушкү армиянык рево-люстук шериг чөвүлелин кинген бижинде мындай оодурулар бар:

«Барык-ла дайынчыга бу-ээлеттинген болгаш үе кир-дирген. Частыр снарядтар болгаш ок-чепсек чок Блюхер бодуну мадырлыгы баштал чорган. Шериглерин ту-усту отрядтар кылп алган, дай-зында хунап алган чепсе-биле ол чаа-чаа шалар ха-лаачыларын кылп, чаа тынчелерин чеди ач чор-ган... Бистин-биле катты-жыл келген, дыштыр ужу-рут турга-даа, бистин барын талавска берге байдал дй-гелп кээрге, бодуну маа-дырлары-биле кады тукуш-кунче ол шуралып кириккен. Шылдаттымас хире байдалдар-га Блюхерни шериглерини ажи эртен оруун чүгө шаала Швейцарияга Суворов-тун ажи эртен оруу-биле денеп болур.»

1918 чылдың сентябрь 30-де Я. М. Свердлов Бүгү-эвилел-дин Төв Күүсексин Комитет-иниң кезижинерине чүве чу-галал тур, мында дээр: «Ынчаларга эштер, эң Блюхерге хамаарыштыр Кызыл Тук орденни тытпалының баштайгы тавар-ылгазын силерге салаалар-ын чөптөзөп көрүсөр. Удурлар кижин чок бө? Чок-тур.»

Хамааты дайынчыны доосту-рун үезинде Кызыл Тук ор-ден-биле шапнаткан дайын-чыларын саны он беш чедө берген турган.

1924 чылдың январьда ка-жыдалдыг хунеринде Ко-лонналыг залга хей-хей кы-зыл-армееж дайынчылар Ле-нин-биле чарлышкынны баштайгы эргелекчиз, анаа тургустунган коммунист-тер, чок-каада кара чыгыс тракторист турган. Чарты чырын билер ол кижин Новороссиетин атомуг электростанциянык уду-гачаг корпустарын карат-кы-биле көргөн, ол ГОЭЛРО пландында көрдүгүн турган бугу станцияларын берип шыдары хире энергияны чааскан бугуру турар.

Михайлов дика кырып кел-ген, В. И. Ленинни төртүнчү хунунден бээр чүс чы-оюнуп бугурунган. АЭС-тин ажилын сурунга чорган, ол шаанда... шыба ийлектер ар-гыр талазы-биле турган мастерлерин сурунган турган чүс-дир. Кээжэ элек-три чымы чайынаан суурун көрүп ора, ол мында деп ма-гадан: «Бо-дур, Ильянин күзелин боттанган!»

Шуту Михайловтар чонунга хундуктедиг кижилер болуп эскен. Кондраттың уаг огу Павел колхоз тургусуп, тра-кторист, бригадирден турган. Ады-чуртун Уаг дайынчыны кижилерин. Пенсияе ша-гал-ла үнел-лаа болза, айма-дамышаан. Ияни огу Илья-рион. Төрөн чуртун немет-

ле УТКА-ны дээр командан-лык составын шериг-акаде-мия курстарыны курсант-ларын салган четтеде ко-жага кадан каан 14599 ду-гаар орденни арттырып каан, Ильянин оон-биле сөөлү оручук уаган. Амгы үеде ол орден В. И. Ленинни Төв музейинде кадыгалаттынган.

Алардың дайынчы орден-биле чүгө чүс-чүс кижилерин эвес, чарык-ла коллек-тивтерин шагнаан. Ачы-хамаа-зы дээр ол орден-биле ичкан Петроградтың, Царьшын-аажылы чоннары, Челябин-скини хөмүр-лаш уургайнык ажилчыларын шапнал дем-дегэн. Хамааты дайынчыны чылдарында Кызыл Тук ор-ден-биле XI армия, ээрин каш дивизиялар, полктар шапнаткан. Амгы үеде ол ор-ден чамдык шериг оруктар-нын, дайынчы бугу флотта-рынык туктарында чайнал турар.

Ады-чуртун Уаг дайын-чы үезинде немет-фашист эжелекчалерге уду демсел-ге совет кижилер массалыг эрес-мадырлыг чоруту ил-гергейлеп көргүскен. Оларны эрес-мадырлыг чорууа хей-хей шапналдары-биле дем-дегэн: 200 муң ажит шериг аламынлар Кызыл Тук ор-ден-биле шапнаткан.

Ынчаларга Ады-чуртун Уаг дайынчы төгөн соонда ол орденниң мадырлыга чаа чайынаачак арылар кийр бижиттинген. Бистин Төрөн чуртувун тайбын хунерин-де Кызыл Тук орденни муң-мун совет кижилер алган.

1918 чылдың сентябрьда эң баштайгы орденни шапнал тынчкан. 1984 чылдың ча-зынында оон-биле сөөлү ша-пнатканының бирээи... «Аф-ганистанга интернационал-чы дуза көргүсөр талазы-биле даалганы чедикшигит кү-сөткөни дээр.» Бо дээрге Совет Эвилелиниң Мадыры майор Р. Адешевтиң хунмазы майор А. А. Адешевти Кызыл Тук орден-биле шагнаар ду-гайында Чарлыктан оодурулар-дыр.

О. МОСКОВСКИЙ, СЭТА-ның көрр.

Пластмассалары болгаш кылмаал волоконларын бугу-рерин көүдөлдери — Чехосла-вкияда химия хөгжүлүсүнүн кол утланышкынынын бир-рээи. Ол сорулганы Эконо-миктиг Дузалажыга Чөвүл-елиниң кезижинери чурттар-биле демисиж алган, боттан-дырып турар. «Тесла-22» деп алаан кылмаал чаа волокону Лужиклада Павла хоорай-нын СИЛОН фабрикасында бугуруп эгелен. Ол волоко-дан бугурган кылгаларын шынары бедик болуп турар.

ЧУРУКТА: СИЛОН фабри-канын пехтериниң бирээинде. ЧТК—СЭТА-ның фотозу.

СОЦИАЛИЗМНИҢ АКЫ-ДУҢМА ЧУРТТАРЫНДА

ЗАВОДТУҢ КИРЖИЛГЕЗИ

О БУДАПЕШТ. Венгрия Уагс Республикага хей бугу-рүлгелерини дерип, тударын сөөлү чылдарда Кечеметин «Феммункан» заводу илпей-лиг киржи келген. Чыжээ, ол заводка бугурус демир кон-струкцияларын, яны-бүрү тууду материалдарын, Пакшта атомугу электростанцияны, Дунайын металлургия комби-надым, Будапешт метрополи-тенин деринерге калба-биле амылган.

Бистин заводтун продук-циязынын үштү ий кезин даштык чурттарга үндүр са-дылгач турар деп, заводтун бугуруле кидиңиниң началь-ниги Эндер Привлер СЭТА-нын корреспондентин-биле бе-седизинга чуталаан. Совет Эвилелиниң хей чыгыларын бугуруле коллектив чогуур хуусаванда бедик шынарыг кылдыр күсөдип турар. За-водтун кылгыларын Чөвүл-елиниң Дузалажыга Чөвүл-елини Москвада бажыны, Литва ССР-ни Курлаанын бажыны, Вильнюс хоорайда

опера болгаш билет театры тударына калбаа-биле амы-лаан. Амдырал хандыргызынын ачы-дуза чедир чыгыс аай төвүн тударына амылгач демир конструкциялар, комп-лектизи Совет Эвилелини чыгыш бугуру завод бо чы-лып белеткээр деп турар. Чылп эштер чыгыткен индиг конструкцияларын 20 комп-лектирин 1985 чылда Совет Эвилелинге чорудуп бөрүн заводтун коллектив шит-пирлээн.

РЕВОЛЮСТУГ САЛЫШ-КЫН ДЭЭШ ШАННАЛ О ГАВАНА. Гаванын На-ционал камгалаыны Тур чөвүлелиниң даргасы Джерри Джон Роллинг чоокта чаа Ку-бага барып чорган. Кубанын Коммунист партиязын ТК-зынын Бирги секретарын, республиканың Күрүне чөвүлелиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң Даргасы Фидель Кастро Гаванын удурутту-зунга Хосе Мартиниң аяк-наа орденни тынчкан.

Гавана революстук чоруду-ганы уагдурунга болгаш им-периализмни чимшиңшигит-инерине уду демселге шы-гарангай ачы-хамаалы дээр Джерри Джон Роллингке ол бедик шапналды тынчкан.

Шаннал тытпалынын баш-лаагы Кубанын Коммуни-ст партиязынын ТК-зынын Политбюро кезижүгү, Куба-нын Күрүне чөвүлелини Дарганын ораакчыны Гиль-ермо Гарсия чүве чуталаан

болгаш Джерри Джон Роллинг шапналы Гаванын база Африка диниң эске-даа ту-рунелериниң нашоола хоста-га дээр шитпират демсе-ли-биле куба улусту эп-сек-кил каттыштыргазынын илгерейлээниң болуп турар деп демделген.

АГРОУЛЕТПҮР КОМП-ЛЕКЦИНИҢ ШӨЛД-РИНДЕ

О СОФИЯ. Тараа болгаш кукуруза дүжүдү ажап алыр совет комбайнынын Болгария-нын кедээ ажил-агында калбаа-биле чедикшигит амылган, бедик-биле үелеп турар. Дүжүт ажап алыр совет «Дон-1500» деп чаа комбайны Горно-Аблановода Май Биря атыг агроулетпүр комплекзиниң шөлдерине чедикшигит шөпөп көргөн. Чаа комбайн бедик бугуру-чүлү болгаш дүжүт ажап-лазынын бедик шынарыг, ме-ханизаторларын күш-ажы-лыны төгөн эки байдал-дарын хандырып турар.

«Дон-1500» комбайны «Ростсельмашы» кон-структорлар тогатакан. Ол комбайн делегейде эң эки комбайнында бирээи болуп турарын бугуруга шөпөд-лери бадтыккан.

НАИРАЛДЫҢ АЯН-ЧОРУ

О БУХАРЕСТ. Румыния-ның Коммунист партия-зын Чингине секретары, Ру-мыния Социалист Респу-б-

ликаын Президентия Нико-лае Чаушескуу чаалаан бугу-тар Болгарияны Комму-нист партиязын ТК-зы-нын Чингине секретары, Бол-гария Уагс Республиканын Күрүне чөвүлелин Даргасы Тодор Живков найыралдыг ачы-чорун кылп Румынияда чедө берген. Ий партиалар-нын болгаш курунелерин уаг-дуруткучуларын ужура-жышкын Болгарияны бол-гаш Румынияны аралыг найыралдыг харылааларын база чаагай үрө-түңелдиг кады амылгачтыг бижит-лаарына чутула ужу-дүз-диг болур деп, тус черин пардалгач бижип турар.

Констан хоорайны агро-португа Тодор Живковту Н. Чаушеску, Румыния Соци-алист Республиканың пар-тия болгаш күрүне ажилда-чылар уткан.

ХОСТАЛГАЖЕ ОРУК

О ПРАГА. Чехославия Социалист Республиканын Бойине хоорайны солун делегей ажиттыган. Ону «Хосталгаже орук» деп ада-ын. Словенияны нашоола тура халыкынын 40 чылыга делелген тураскаткан. 400 ажит архив документтерини хосталгач, хей саныг фото-чуртуктар болгаш эске-даа ма-териалдар фашист эжелек-чилерге уду Словакияга чеп-сектег мадырлыг демселдиг дугайында тодаргай көргүзүп турар.

Ады-чуртун Уаг дайын-чы Совет Армияны уду тил-лелерин ужу-дузаны, фашистге уду демселге шовкалары амылгачтыг ол тиллелерин чаагай салдырып болганын делегет-иниң материалдары база ба-дыткан турар. (СЭТА).

ЭКОСОС СЕССИЯЗЫ

ЖЕНЕВА. (СЭТА-ның көрр.) КНО-нун экономиктаг болгаш социал чөвүлелиниң сессиязы болуун анык ма-наа дооскан. Оң киржиче-лери делегей салынын бол-гаш делегетин экономиктиг харылааларында байдал-ды өөрчөткөн көргөсөр.

Делегей экономиканын капиталист секторунун кри-зистен үерн амаз мрак хе-лээр, ол чорук сак-хөб бай-далы хей кезинде-ле буу-раарынын кырында келген хөгжүр чоруттарга дыка багай салдырып деп сессияга айткан. Делегей экономик-анын таварын турар берге-лерин чылгалааларынын бирээи болза, Барын чү-түч чурттарыны бөө-чепсекти эдере бугуруп турарында бюджетке ховарташкыны, АКШ-тын бангаларыны ху-немышкыннык бедик хевээр болуп турары, хөгжүр ора-чурттарына даштыкка кы-гачкы улуг өрелери, делегей салында протекционизмн өзү турары болур.

Эскө чурттарыны иштиги хе-ректерине ховарлап, олар-нын хөгжүлүсүн бодунуа доттар-моолдаа АКШ-тын күшүлдерин турарын сессия-га сойлаган. Хөгжүр ора-чурттарыны чакытары эконо-миктиг айттырларга киржи-ринден ойталаан, ону даш-тык хуу капиталга салар кылдыр элбала дээр амер-ик администрацияны ора-лакчыны сессияны кр-

жикчилерин хей кезиндег секцияны таарышкан. Оон-биле чөргөшөтүр, амгы бо байдалдарда хөгжүр ора-чурттар дыка серемчелдиг болур, оларны экономика-зыга салдар чедир дээр күткүшкүнерге алыскай чутула деп индиг делегация-ны диндагы кичээттейн хаара туткан.

АКШ-тын болгаш оон эн-дечилерин агрессия бол-гаш эжелекчи хөдөлүшкүнне-рин сессияга ССРЭ болгаш эске-даа социалист күрүне-лер буруу шаап, бөө-чепсекти эдере бугурун кызырын, ядролу аймакка чалла-дыр, ЭДЧ кезижинери тур-тарыны киржикчилерини эконо-миктиг Чөвүл хуралына хуу-лалдыг декларацияга дүштүр бот-боттарына ажиттыг кады амылгачтыг калыб хөгжүлүсүн олар чутулап демделгезинер.

Сессияны түнөл хуура-ны, га социалист чурттарыны өмүрүндө чүве чуталап тура Польшанын төлөөн де-легей харылааларын чөптү болгаш демократтыг үнелерге эде тургузар дугайында, КНО-нун эрелерин дүштүр эконо-миктиг коол-коо айттыр-ларыны талазы-биле чутал-гышкынынын бугу тала-лыг чорударынын дугайында, күрүсөриг экономиктиг эр-гелерин болгаш күрүсө-риниң, харылааларын коол-коо принциптерин бугу чурттар-нын салымын эргекчө чү-

гулазынын дугайында хөгжүр орач чурттарына негелден шитпирани-биле олар дөткип турарын демделген.

Африкада экономиктиг бай-далдын кризисинде улуг ич-чөнгөй сессияга салдыган. Ол айттыр талазы-биле социалист чурттарына делег-ацияларыны кады кылган диндагында демделгезини эртин турар берелери бирги эдереде капиталист эконо-миктиг шитпир кризисинде болуп турар. Ону олар чөй-гаар келген айны-хаан деп шин эвес тайылдырлап турар. Херек кырында оон бугу-руларын коллоналдыг эртен үеи болгаш социал карынга-дүмбөй чорук, не-околониализм кады даярла. Африканы чыг-от алыр мер кылдыр арттырып алыр дээр Барын чүтүч чүтүкү болур деп, документке оналал демделген.

Ол берге байдалды амы-лап алган, Барын чүтүч чурттары депшлген моод-доттары болгаш Африканын экономиктиг эде тургузушкуну деңирдендерин, Афри-ка чурттарына амылгач ар-га чок политиктиг байдалдар-нын дегерин орадажып тур-рарлар.

Социалист чурттар поли-тиказын делегей политиканы, га Африка курунелерин ро-лю бөдөлгөчине, делегетин экономиктиг харылааларына оларын туржун бижылга-рычче утаваларын турар деп, негелдеде айткан. Ол чорук Африка динте чурттарыны социал-экономиктиг чидат а-тырларын шитпирлээрине-ге салдар чедирип турар.

АЖЫЛЫН ДООСКАН

ДАР-ЭС-САЛАМ. (СЭТА). Танзанияны ажилчынар эви-лелини (Джуата) ийге сездиз болуун ажилын Арша хоорайга дооскан. Тан-занияга профэвел шимчээш-кынниң эң чутула айттыр-лары сездизин киржикчилери чуталажып көргөн болгаш амгы үе-чаада чурттуу проф-эвел организациаларын сорулгаларын тодаргайлаа. Джуатанын удуруткучу орга-низацион сезд согонан.

Танзанияны ажилчынар эвилел амгы үеде болууну-рү-рөөккөндө 400 муң ажит кижин каттыштырып турар.

ДЕРЗИИ

УУЛГЕДИГЛЕР

БЕИРУТ. (СЭТА). Израиль эжелекчилер Ливанның эжелестен деңизеринге өдүрүкү үлүгедиглерин болгаш шаажы-лачы хемчеглерин сөөлү үе-де улам күшүлдерин. Ливан-ның информация агентствоу-нун дынчатын бугуар алырга, танымалга дөткөткөн 500 израиль шеригер Сайда хоорайны чогулда Бинафуа суурге чоокта чаа шургуи киргис, анаа үжээшкынни кылган болгаш тайбын 60 чурттакчыларын тууду хоруг-дап.

Германияны Федеративт Республиканын демир бугурулгелерин ажил-чынарын болгаш паралакчыларын элээн каш неделаар дургузда үргүчүзүн ажил соксадышкынны тилселелгит доозулан. Ажилчынар боттарыны ажилдар эрелери, күш-ажылын байдалдарын экинжиде дээр демисиж келгенер. Ажил соксадышкынны демселдиг эчингине чедир үргүчүзүр дээр ажилчынарын шитпират чору дүжү бериникине бугуруле элээн абадалкан. Ажил соксадышкынны дөткөн чыскаал Кельн хоорайга болган. Голландияны, Бельгияны болгаш эске-даа чурттарыны ажилчынарын төлээлери чыскаала база киришкен.

Г. КУЛЬБЕЦИКНИНГ фотозу. СЭТА-ның фотокриказы.

Төөгүнүң арынарындан

ЛЕНИННИҢ АДЫ-БИЛЕ

«Воронж чуртут та-раачын, бугурут тараачы, эрги чүдүлгелгит өс-бүдөдөн. Кара хөрүнүгү черини бугурут килжиз. Ужуражып, чуталажып кедерей солуу болду.»

(В. И. Ленинниң И. Ф. Армандага чагазын-дар, 1917 чылдың ян-варь 30, Чиряк).

Даштыкка турган Вла-дмир Ильичини мыңаар со-нууртаткан кымал о? Оон фамилиязы Н. К. Крупска-ның сактышкынында чаа-гыс эвес адалтыганын, оон ал-гыда бо документте база:

«6. XII. 1920 ч.

Чер ажилынык уаус комис-сары эт Середата.

Бо бижикти берген кижин, эң Кондрат Михайлов, рево-люция мурунда мээрэ душ бооп келген кижин, ол неметке тутурушкундан дескен тур-ган.

Оон соонда Францияга турган, оон шымылгызыдан (француз) көөрге, трактор хо-рөөн өөрчөп алган кижин-дир. Тракторлар талазы-биле амылгачкал турар.

Ону хүлээп алган, амылга тургузуп, амылга хынап көө-рүп диледим.

Ленин. Воронеж суур Михайловке чуртут Кондрат Яковлевич Михайлов — күш-ажыкчы уаг салгалды үндөсөкчиз, оон бугу амылгалы Ленин-нин ады-биле холбашкан.

Өг-бүленин баштыгынын салым-хуузу онзагай болган. Ол хөдөкчиги аар-берге амы-дыралынын үргөзгөн чүктөөн, оон эрги чүдүлгелгит ады-гези-нин «шубулс демдээ» дээр өөрделеге хөрүшкунга та-варжы, хаан үезини доктун соддат амыдыралын, делегей-нин бирги дайынчыны үезинде тутурушкунун хилинчээ көргөн. Ол төрөн сууру Мо-жайловке кызыл-бажынын баштайгы эргелекчиз, анаа тургустунган коммунист-тер, чок-каада кара чыгыс тракторист турган. Чарты чырын билер ол кижин Новороссиетин атомуг электростанциянык уду-гачаг корпустарын карат-кы-биле көргөн, ол ГОЭЛРО пландында көрдүгүн турган бугу станцияларын берип шыдары хире энергияны чааскан бугуру турар.

Михайлов дика кырып кел-ген, В. И. Ленинни төртүнчү хунунден бээр чүс чы-оюнуп бугурунган. АЭС-тин ажилын сурунга чорган, ол шаанда... шыба ийлектер ар-гыр талазы-биле турган мастерлерин сурунган турган чүс-дир. Кээжэ элек-три чымы чайынаан суурун көрүп ора, ол мында деп ма-гадан: «Бо-дур, Ильянин күзелин боттанган!»

Шуту Михайловтар чонунга хундуктедиг кижилер болуп эскен. Кондраттың уаг огу Павел колхоз тургусуп, тра-кторист, бригадирден турган. Ады-чуртун Уаг дайынчыны кижилерин. Пенсияе ша-гал-ла үнел-лаа болза, айма-дамышаан. Ияни огу Илья-рион. Төрөн чуртун немет-

фашист эжелекчилерден хостат тура өдүрткен. Павел-дин оодлары — Иван биле Михаил — АЭС-тин тууду-жы-лары. Кондрат Яковлевич чо-гуу на харын оларга аалап чораны ол. Олар ийгээ маана мергежил чок ажилчынар бооп келген, оон ийгенер-ту-дуг институтуну кезээни сабымын дооскан, партияны хүрээленипте кирген. Ам Ми-хал Петрович — проаб, оон чурту Хундукса самбырамын-да, Иван Павлович — чысток начальниги, Күш-ажыкчы Аз-дар орденни III чегезиниң болгаш «Хундукса Демдээ» орденни эдилекчиз.

Павелдин уругалары — Анна, Аграфина, Мария орус бо-лгаш немет дылдар, интера-тур, математика, музыка баш-кылары. Елена Павловна — мелодист. Кондрат Яковле-вичиниң өске салакчыларын арызында сурагыл тар-ралжылар болгаш ажилчы-нар, техник, инженер, бухгалтер, солдат, студенттер бол-гаш шолалчылар бар.

Өг-бүленин хоочун башты-нын ам чурттан чорудууларын чамдыксы көрбөн. Ле-нинниң болууну чаа амыл-ралче утуп кааны ол өбгөн дугайында чуталап салгалдан салга дымчыр. Биче салгал-дын ичче калымы — Юлечка Михайлова. Ол үшкү каласы чүгө бештерин дооскал, ко-менталдыг «Кып-кымыа шөл» деп ном-биле шапнаткан, мыл-да өбгөнниң В. И. Ленин биле болган Н. К. Крупска-биле ужуражыгаларынын дугайын бижээ.

В. ЛЕБЕДЕВ, СЭТА-ның көрр.

Воронж.

ЭКРАНДА—ПОЛИТИКТИГ ФИЛЬМ

дугаар шөпөп турарым бо-лур — деп, режиссёр чу-гаалды. — Ол амгы үенин эң чутула айттырларын-нын дугайын — дайын болгаш тайбын, эскерлик-чи чорук болгаш шычы чорук, эки болгаш бак чүл дугайын экранда чута-лап, көргүсөр арганы ол берип турар. Амгы бай-далдарда, Вашингтонун администрациязын күрүне терроризмин бодуну албан бугу политиканы кылп алганда, делегейде душ-кучурут чоруту улам ке-редип турда, Барын Европада америк чаа раке-таларын тургузуп алган-да, АКШ-тын тускай албан черлери бот-догунуан кү-рүсөри эриктелерин бап-дичи үлгүлдерин кы-лып турда, бистин чога-лыкчы бөлүвүс кижин тө-

редегенге диредип келген чаа дайын аямынын дугайын база катп сагын-дырар деп бодан. — «Бичин Александр» дайын тематизига кылды-ган. Ийда дайын ужурун-дан бугу урулар — оон иштинде агрессорун уру-лары безин каттыган, ту-реп турарын көргүскөн. «Медгелерин СЭТА-га дааскан...» деп кинога тергини бөлүк артистер тыггырган. Совет кон-тралдечиктериниң рольда-рын билдинтир артистер В. Тихонов, Ю. Соломин,

